

Curs opțional pentru liceu

ISTORIA EVREILOR

HOLOCAUSTUL

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
Direcția Generală pentru Învățământul Preuniversitar
Str. G-ral Berthelot 28-30, București
Tel-Fax: 021/313.55.47.

Curs opțional – “Istoria evreilor.Holocaustul”

I. NOTĂ DE PREZENTARE

Elaborarea și aplicarea noului curriculum au în vedere, între altele, posibilitatea construirii unor parcursuri individuale de învățare printr-o ofertă curriculară flexibilă, adaptată specificului școlii și intereselor elevilor.

Problema Holocaustului a devenit o temă centrală în cultura și sistemul educațional al multor țări, reflectându-se semnificativ în curriculumul național, în cel formal sau nonformal, în reprezentările media, în cultura populară.

Abordarea Istoriei evreilor și Holocaustului se recomandă a fi una interdisciplinară, interculturală, globală integrată și contextuală, la nivel național, regional, european și internațional, cu perspective de tip istoric, literar-artistic, psihologic, teologic, etic, sociologic, pedagogic, ș.a.

Problematica predării Holocaustului este una continuă, atinge toate vârstele, cu focalizări speciale asupra celor aflați sub incidența sistemului educațional, toate instituțiile statului, întreaga societate civilă.

Opționalul pornește de la competențele generale ale disciplinei, definite în programa de trunchi comun și deduce noi competențe specifice care vor fi realizate prin operarea cu noi conținuturi vizând teme, capitole care nu sunt cuprinse în programa de trunchi comun.

Programa cuprinde noi competențe specifice, în corelare cu cele deja existente în programa de trunchi comun, precum și conținuturi cu ajutorul cărora se pot construi aceste competențe.

Argumente în favoarea acestui curs

- Inexistența unei programe școlare cu această tematică.
- Practicarea la nivel european a unor cursuri și programe școlare complexe cu această tematică. (Anglia, Franța, Italia, Polonia, Suedia, Ungaria, Belgia)
- Aderarea României la declarația finală adoptată la Forumul Internațional al Holocaustului de la Stockholm (26-28 ianuarie 2003), adoptată de către țările membre ale *Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research*, grup creat în 1998, la inițiativa premierului suedez Goran Persson, având ca obiective promovarea educației care să amintească de tragedia Holocaustului, precum și stimularea cercetării istorice a acestui tragic fenomen.
- Contribuția la succesul proiectului ERIAD (Educația Împotriva Rasismului, Antisemitismului și Discriminării) – inițiat de M.Ed.C. care își propune continuarea și dezvoltarea programelor derulate în școlile românești pentru combaterea tuturor formelor de discriminare (discriminare de gen, socio-economică, culturală și rasială) și extinderea preocupărilor din acest domeniu prin cooperarea cu alte ministere și instituții reprezentative ale societății civile.
- Participarea profesorului la cursurile de formare în vederea predării Holocaustului în școlile din România organizate de Centrele metodico-științifice abilitate de M.Ed.C.
- Necesitatea extinderii cunoștințelor, competențelor și atitudinilor din afara trunchiului comun.
- Propuneri M.Ed.C. pentru anul 2005 în sensul dezvoltării programelor educaționale despre Holocaust.
- Stimularea motivației elevilor față de acest fenomen și de obiectul de studiu implicit.
- Dorința de a oferi cunoștințe avansate despre această catastrofă umană.
- Prezervarea memoriei celor care au suferit.
- Încurajarea actorilor educaționali în reflecția profundă asupra problemelor pe care le ridică predarea Holocaustului pentru lumea contemporană.
- Dorința profesorului de a contribui într-o manieră mai hotărâtă la cunoașterea unor aspecte deosebite ale istoriei universale din secolul XX la educarea tinerilor în sensul respectării trecutului, uneori plin de suferință.
- Identificarea cadrului geografico-istoric general în care s-a format și a evoluat poporul evreu.
- Dobândirea de cunoștințe despre civilizația, cultura și religia poporului evreu.
- Contextualizarea evoluției poporului evreu în istorie.

- Integrarea istoriei evreilor din România, istoriei evreilor din Europa.
- Identificarea cadrului geografico-istoric general în care a avut loc Holocaustul.
- Înțelegerea contextului internațional și a cauzelor care au generat Holocaustul.
- Definirea Holocaustului.
- Recunoașterea principalelor aspecte legate de desfășurarea fenomenului.
- Evidențierea etapelor acestuia.
- Integrarea Holocaustului, ca fenomen istoric, în epocă.
- Recunoașterea aspectelor esențiale ale evoluției istorice și a raporturilor dintre românii majoritari și evreii minoritari.
- Dobândirea propriei opinii față de fenomen.
- Primirea României în „Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research” (decembrie 2004, Trieste).

II. COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea informației provenite din surse istorice primare și secundare.
2. Dezvoltarea vocabularului istoric în cadrul comunicării orale și scrise.
3. Rezolvarea de probleme, prin aplicarea metodelor, tehnicilor și procedeelelor specifice istoriei.
4. Stimularea interesului pentru cunoaștere și dezvoltarea unor atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți.

III. VALORI ȘI ATITUDINI

Informațiile incluse în această programă nu vor fi considerate un scop în sine, ci mijloace pentru formarea intelectual – civică.

1. Afirmarea nestingherită a personalității elevului.
2. Conștientizarea raportului de identitate și diferență în relaționarea individului cu mediul social.
3. Înțelegerea rolului istoriei recente.
4. Înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor.
5. Stimularea interesului pentru lectură și cercetarea surselor istorice.
6. Asumarea critică a rolurilor care decurg din apartenența la diferite identități (rasă, etnie, confesiune, națiune, corp social, sex, profesie).

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
<p>1.1.Analiza informațiilor dintr-un document prin metode comparative</p> <p>3.1.Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți.</p> <p>3.2.Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic.</p> <p>3.3.Plasarea în spațiu a evenimentelor și proceselor istorice.</p>	<p>Cap. 1 Evreii în lumea antică și medievală.</p> <p>a. Evreii în spațiul antic european: Imperiul Roman.</p> <p>b. Evreii în Evul mediu european: statut juridic, economic și cultural.</p>
<p>1.2.Construirea de afirmații pe baza surselor și formularea de concluzii relative la sursele istorice.</p> <p>2.1 Exprimarea unei opinii în limbajul adecvat istoriei.</p> <p>3.1.Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți.</p> <p>3.2.Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic</p> <p>3.4.Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția societății.</p> <p>4.1.Examinarea consecințelor directe și indirecte a acțiunii umane.</p> <p>4.2.Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane.</p>	<p>Cap. 2 Istoria evreilor din România.</p> <p>a. Prezența și condiția evreilor în Țările Române (sec. XV-XVIII).</p> <p>b. Statutul evreilor din România înainte de 1878.</p> <p>c. Evreii din România între 1878-1919. De la marginalizare la emancipare; legislația din anul 1919.</p> <p>d. Statutul juridic al evreilor din România Mare; participarea evreilor la viața cotidiană.</p> <p>e. Evreii din România între 1919-1938.</p> <p>f. Manifestări ale mișcării antisemite (1919-1938).</p> <p>g. Începuturile legislației antisemite; guvernarea Goga - Cuza.</p> <p>h. Noul antisemitism (1938-1944).</p> <p>i. Evreii români și comunismul în perioada 1938-1944.</p> <p>j. Emigrarea forțată a evreilor din România .</p>

<p>2.2. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise.</p> <p>3.3. Plasarea în spațiu a evenimentelor și proceselor istorice.</p> <p>4.2. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse situații.</p>	<p>Cap. 3 Despre antisemitism.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Forme de intoleranță: rasism, xenofobie, antisemitism, excluziuni, marginalizare. b. Antisemitismul: definiție, concepte, accepțiuni. c. Evoluția antisemitismului: de la societatea antică la cea modernă. d. De la naționalismul modern, la nazism. e. Exacerbarea antisemitismului. Antisemitismul lui Adolf Hitler.
<p>2.2. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise.</p> <p>3.7. Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice.</p> <p>4.1. Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane.</p> <p>4.2. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte.</p> <p>4.3. Analiza aspectelor referitoare la interculturalitate, în diferite contexte sociale</p> <p>4.4. Alcătuirea planului unei investigații, a unui proiect personal sau de grup utilizând resurse diverse.</p>	<p>Cap. 4. Holocaustul. Holocaustul în România</p> <p>I Holocaustul</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Holocaustul. Terminologie. b. Premisele Holocaustului. c. Politica de exterminare a evreilor din Europa. <p>II Holocaustul în România</p> <ol style="list-style-type: none"> d. Relațiile româno-germane înainte și în timpul Holocaustului. e. Legislația antisemită (1938-1944). Excluderea evreilor din societatea românească. f. Situația economică, socială și politică a evreilor din România în anii războiului. Reacția lor la Holocaustul din România. h. Organizarea comunității evreiești în perioada Antonescu i. Regimul Antonescu și evreii (1940-1944). <ol style="list-style-type: none"> 1. Statul național – legionar; 2. Rebeliunea legionară (21-23 ianuarie 1941); 3. Pogromul de la Iași (29 iunie 1941); j. Deportarea și exterminarea evreilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Transnistria (1941-1942). Situația evreilor din aceste teritorii după 1942. k. Emigrarea forțată a evreilor din România. l. Situația evreilor din Transilvania de Nord sub regimul horthyst (mai-iunie 1944). Holocaustul în Transilvania de Nord. m. Soarta evreilor din Vechiul Regat și din Transilvania de Sud.

<p>3.2. Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic.</p> <p>3.6. Plasarea evenimentelor și procesor istorice într-un context istoric mai larg.</p> <p>4.2. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte.</p>	<p>o. Prigoana asupra țiganilor.</p> <p>Cap. 5 Cetățeni români – Drepti ai popoarelor. Acțiuni de solidaritate a românilor cu evreii.</p> <p>a. Contribuția unor fruntași politici.</p> <p>b. <i>Drepti ai popoarelor</i></p> <p><i>Studiu de caz:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regina Mamă 2. Viorica Agarici 3. Traian Popovici
<p>1.2. Înțelegerea mesajelor surselor istorice scrise, vizuale și de istorie orală.</p> <p>4.2. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diferite contexte.</p> <p>4.4. Alcătuirea planului unei investigații, a unui proiect personal sau de grup utilizând resurse diverse.</p> <p>4.5. Recunoașterea asemănarilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri.</p>	<p>Cap. 6 Mărturii ale supraviețuitorilor.</p> <p>a. Istorie orală.</p> <p>b. Jurnale și hârtii personale.</p> <p>c. Memorii.</p>
<p>3.1. Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți.</p> <p>3.5. Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția socială.</p> <p>3.6. Plasarea evenimentelor și proceselor istorice într-un context istoric mai larg.</p> <p>4.1. Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane.</p> <p>4.2. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diferite contexte.</p>	<p>Cap. 7 Perceperea Holocaustului în perioada postbelică.</p> <p>a. Antisemitismul contemporan. Forme de manifestare.</p> <p>b. Distorsionarea, negarea și minimalizarea Holocaustului.</p> <p>c. Politica regimurilor comuniste față de evrei.</p>

<p>3.5. Recunoașterea continuității schimbării și a cauzalității în evoluția socială.</p> <p>3.6. Plasarea evenimentelor și proceselor istorice într-un context istoric mai larg.</p> <p>3.7. Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice.</p> <p>4.3. Analiza aspectelor referitoare la interculturalitate, în diferite contexte sociale</p> <p>4.4. Alcătuirea planului unei investigații, a unui proiect personal sau de grup utilizând resurse diverse.</p> <p>4.6. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate.</p>	<p>Cap. 8 Evreii în lumea contemporană.</p> <p>a. Sionismul.</p> <p>b. Constituirea statului Israel.</p> <p>c. Conflictul din Orientul Apropiat. Palestina și Israel.</p> <p>d. Israelul azi.</p>
<p>3.5. Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția societății.</p> <p>4.5. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri.</p> <p>4.6. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate.</p>	<p>Cap. 9 Contribuția evreilor la dezvoltarea patrimoniului economic și cultural românesc.</p>

V. SUGESTII METODOLOGICE

- Vizitarea unui muzeu evreiesc, a unei sinagogi, a unui cimitir evreiesc.
- Realizarea de observații pe fișe proprii de lucru, studii de caz, dezbateri argumentate
- Operarea cu diferite alternative (reale sau imaginate) pentru descoperirea adevărului istoric.
- Elaborarea de referate, proiecte sau portofolii, individuale sau în grup.
- Folosirea unor metode active – descoperirea, problematizarea, demonstrația argumentată – pentru formarea unor competențe durabile.
- Realizarea de eseuri care să conțină termeni istorici adecvați. Exerciții de selectare a sensului corect al termenilor istorici. Exerciții de folosire adecvată a termenilor care și-au schimbat semnificația inițială.
- Utilizarea gândirii critice și investigației.
- Integrarea noilor tehnologii în procesul de predare-învățare.
- Imaginarea de dialoguri între personalități istorice. Asumarea rolului unei personalități istorice. Compararea mai multor documente care prezintă aceeași problemă istorică. Folosirea jocului de simulare în prezentarea unor evenimente istorice. Vizionarea unor filme didactice și comentarea acestora.
- Exerciții de stabilire a ordinii logice a unor evenimente. Ordonarea mai multor evenimente pe o axa a timpului. Exerciții de citire a unor frize cronologice, grafice, tablouri sinoptice. Exerciții de citire a hărților istorice. Exerciții de amplasare pe o „hartă albă” a unor evenimente studiate. Exerciții de ierarhizare a cauzelor unui eveniment sau proces istoric. Alcătuirea de biografii și portrete ale personalităților istorice. Consultarea unor lucrări de referință (dicționare, bibliografie). Alcătuirea unui glosar de termeni. Alcătuirea fișelor de lectură.
- Introducerea dimensiunii axiologice în predarea – învățarea istoriei

VI. REPERE BIBLIOGRAFICE.

1. Ancel Jean, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască. (1933-1944)*, Vol.1, Partea întâi, Partea a doua, Vol. 2, Partea întâi, Partea a doua, Ed. Hasefer, București, 2001.
2. Idem, *Transnistria*, Vol. I-III, Ed. Atlas, București, 1998.
3. Badea Marin, *Germani împotriva lui Hitler*, Ed. Dacia, Cluj –Napoca, 1980.
4. Benjamin Lya, *Prigoană și rezistență în istoria evreilor din România (1940-1944)*, Ed. Hasefer, București, 2001.
5. Braham L. Randolph , *Politica genocidului*, Ed. Hasefer, București, 2003.
6. Călinescu G., *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent.*, Ed. Minerva, București, 1982.
7. Dawidowicz S. Lucy, *Războiul împotriva evreilor (1933-1945)*, Ed. Hasefer, București, 1999 .
8. Giurescu C. Dinu, *România în al doilea război mondial*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 2000.
9. Gotz Aly, *Soluția finală*, Ed. Hasefer, București, 2001.
10. Hilberg Raul, *Exterminarea evreilor din Europa*, vol.I,II, Ed. Hasefer, București, 1997.
11. Iancu Carol, *Evreii din România (1866-1919). De la excludere la emancipare.*, Ed. Hasefer, București, 1996.
12. Idem, *Emanciparea evreilor din România (1913-1919)*, Ed. Hasefer, București, 1998.
13. Idem, *Evreii din România. De la emancipare la marginalizare (1919-1938)*, Ed. Hasefer, București, 2000
14. Idem, *SHOAH în România. Evreii în timpul regimului Antonescu (1940-1944)*, Ed. Polirom, Iași, 2001.
15. Ioanid Radu, *Evreii sub regimul Antonescu*, Ed. Hasefer, București, 1998.
16. Johnson Paul, *O istorie a evreilor*, Ed. Hasefer, București, 2001 .
17. Kuller Hary, *Evreii în România anilor 1944-1949 – evenimente, documente, comentarii*, Ed. Hasefer, București, 2002.
18. Lustig Oliver, *Dicționar de lagăr*, Ed. Hasefer, București, 2002.
19. Mircu Marius, *Oameni de omenie în vremuri de neomenie*, Ed. Hasefer, București, 1996.
20. Oișteanu Andrei, *Imaginea evreului în cultura română*, Ed. Humanitas, București, 2001.

21. Ornea Z. *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească.*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1996.
22. Platon Florin-Alexandru, *Geneza burgheziei în Principatele Române*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1997.
23. Poliakov Leon, *Istoria antisemitismului, (vol.1-4)*, Ed. Hasefer, București, 1999.
24. Rosen Avram, *Contribuția evreilor la progresul industrial în România interbelică*, Ed. Hasefer, București, 2002.
25. Rotman Liviu, *Evreii din România în perioada comunistă, 1944-1965*, Ed.Polirom, București, 2004.
26. Scurtu Ioan, *Minoritățile naționale din România*, vol I-III (1918-1938), București 1995-1999
27. Rozen Marcu, *Holocaust sub guvernarea Antonescu.*, Ediție revizuită și completată, A.E.R.V.H., București, 2004.
28. Shafir Michael, *Între negare și trivializare prin comparație. Negarea Holocaustului în țările postcomuniste din Europa Centrală și de Est.*, Ed. Polirom, Iași, 2002.
29. Volovici Leon, *Ideologia naționalistă și problema evreiască în România anilor '30*, Ed. Humanitas, București, 1995.
30. Zeletin Ștefan, *Burghezia română*, Ed. Humanitas, București, 1991.
31. xxx, *Istoria Românilor*, Ed. Enciclopedică, vol. VII, tom I,II, coordonator academician Dan Berindei, vol. VIII, coordonator profesor universitar dr. Ioan Scurtu, București, 2003.
32. xxx, *Martiriul evreilor din România (1940-1944). Documente și mărturii*, Ed. Hasefer, București, 1991.
33. xxx, *O istorie a evreilor din România în date, vol. I ,(De la începuturi, până la 1919), vol. II, (1921-1944)*, Ed. Hasefer, București, 2000.